

TANÍTÓ SZAK

Szakjelentés

Készítette: Pinczésné dr. Palásthy Ildikó PhD

tanszékvezető főiskolai tanár

szakfelelős

2018.

A Debreceni Református Hittudományi Egyetem a Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola jogutódjaként a tanítóképzés terén meghatározó szerepet játszik a régióban.

A képzés célja a jövő tanítóinak elméleti és gyakorlati felkészítése a tanulók személyiségének komplex fejlesztésére, az általános iskola 1-4. osztályában minden, továbbá az 1-6. osztályban legalább egy választott műveltségi terület oktatási-nevelési feladatainak ellátására.

A tanító alapképzési szakon a képzési idő nyolc félév. Intézményünk egyaránt hirdet nappali és esti tagozatos képzéseket, valamint kiegészítő műveltségterületi képzéseket levelező munkarendben.

1. Létszámadatok alakulása

TANÍTÓ SZAK		Nappali tagozat	Esti tagozat
2013	jelentkezők	226	44
	beiratkozottak	73	13
2014	jelentkezők	220	39
	beiratkozottak	68	17
2015	jelentkezők	295	78
	beiratkozottak	62	13
2016	jelentkezők	246	77
	beiratkozottak	56	22
2017	jelentkezők	243	89
	beiratkozottak	62	20

A létszámadatok egyértelműen jelzik, hogy az integrációt követően sem szűnt meg az érdeklődés intézményünk iránt, sőt az egyházi középiskolák irányából némi fokozódás is tapasztalható. Ugyanez mondható el a munka mellett végezhető esti tagozatos képzésről is. Összességében a felvettek és beiratkozottak számát tekintve stabilizálódási tendencia kezd kirajzolódni, ami tervezhetővé teszi az oktatás/képzést.

2. A Neptun egységes elektronikus tanulmányi rendszer adatai

Tanító szak	2013	2014	2015	2016	2017
Létszám	86	85	75	78	82
Lemorzsolódás	27	40	14	12	8

2013 és 2017 között a szak diploma előtt álló hallgatóinak létszámadatai viszonylag kiegyenlítetten alakultak. 2017-re a lemorzsolódás is normalizálódott. A 2013-ban és 2014-ben a kimaradás okai között relatíve magas (11 fő) előfordulású más intézményekbe történő átjelentkezés 2017-re gyakorlatilag megszűnt (1-1 fő).

A tanító szak esetében 2010-ben minden hallgató 8 félév után záróvizsgára állt, ám 2011-ben már csak a hallgatók fele, míg 2012-ben kevesebb, mint a felük teljesítette négy év alatt a diploma megszerzésének követelményeit, köztük a nyelvvizsgát.

Az integrációt követően a nyelvvizsga hiányában ki nem adott oklevelek száma beállt egy viszonylag egyenletes szintre, s ez nem mutat jelentős változást az elmúlt öt év távlatában:

Hallgatók	2013	2014	2015	2016	2017
Záróvizsgázik	58	58	63	53	58
NyV hiányzik	16	16	12	11	13

Ennek viszont nem feltétlenül örülhetünk, hiszen rámutat arra, hogy intézményi szinten továbbra is megoldásra váró feladatunk a hallgatók 18,3 %-ának nyelvvizsgához segítése. (Köszönet a Tanulmányi Osztálynak az adatszolgáltatásért.)

3. Hallgatói elégedettség

Az Alumni központ által 2018 áprilisában végzett hallgatói elégedettségi felmérés, valamint a hallgatói fórumon (2018. május 9.) elhangzottak néhány fontos dologra világítanak rá:

- A hallgatók alapvetően elégedettek az oktatással. Az oktatók rámutatnak a tantárgyak közötti összefüggésekre, megfelelő az előadások és szemináriumok összhangja, s az oktatók kellő segítőkészséget mutatnak a hallgatók irányában. Ugyanakkor kifogásolták, hogy bizonyos tantárgy-pedagógiák nem készítik fel őket szükséges mértékben és színvonalon az iskolai gyakorlatra.
- A gyakorlati képzés megítélésük szerint színvonalas, kellően biztosítja a sajátélményű tanulást.
- Elégedettek az intézményi szolgáltatásokkal is (kollégiumok, fénymásolás, étkezési lehetőségek, stb.).
- Miként a kulturális programokkal, szórakozási és sportolási lehetőségekkel is.
- A hallgatói érdekképviseléssel, támogatási rendszerrel, a tanulmányi, szociális ösztöndíjak igazságosságával viszont kevésbé. Illetve kifogásolták, hogy az elosztási elveket nem minden esetben hozzák nyilvánosságra.
- Igényként merült fel, hogy a 2 hetes, 2 hónapos gyakorlatot teljesítő hallgatók számára, ha mód van rá, lehetne kiegészítő ösztöndíjat folyósítani.
- Javaslat: a hallgatók között belső önképző körök is szerveződhetnének: pl. rajz műveltségterület hallgatói képszerkesztésből, video-vágásból tarthatnának kurzust társaik számára.
- Hallgatóink büszkéek arra, hogy egy ilyen nagy múltú intézmény hallgatói lehetnek. Tapasztalataik szerint kifejezetten jó az intézmény s az itt folyó képzések külső megítélése.
- Az infrastruktúra, az épület állapota, a kollégiumok, könyvtár felszereltsége, megközelíthetősége kielégít minden igényt.
- A tanulmányi ügyintézők hozzáállása, a szociális és anyagi ügyek intézése korrekt, segítőkész és a személyességet is biztosítja.

(Köszönet az ALUMNI Központnak az információszolgáltatásért.)

4. Az oktatói munka hallgatói véleményezése

A 2016/17. tanév 2. és a 2017/18. tanév 1. félévének oktatói munkájára vonatkozó hallgatói visszajelzések állnak rendelkezésre. Ezek alapján elmondható, hogy az intézményi és az intézeti eredmények nagyjából fedik egymást, századnyi különbségek mutathatók ki csupán a 4,15 és 4,73 skálatartományban mozgó értékelésben (az intézményi szórás: 4,18-4,71).

5. Tehetséggondozás

Házi versenyek:

Tanszékeink rendszeresen hirdetnek hallgatók számára megmérettetési alkalmakat. A Magyar nyelvi és Irodalmi Tanszék minden évben hirdet *népmesemondó, versmondó és helyesírási* versenyt. Ezek a rendezvények egyben válogató fordulói az országos megmérettetéseknek. A Természettudományi Tanszék *természettudományi vetélkedőt* hirdetnek. A Pedagógia és Pszichológia Tanszék minden évben *neveléstörténeti vetélkedőt* szervez. A szaktanszékek anyanyelv, testnevelés és környezetismeret tantárgyi *tanítási versenyeket* is szerveznek.

Országos versenyek:

Hallgatóink állandó résztvevői országos versenyeknek is. A Magyar Nyelvi és Irodalmi Tanszék szervezésében valósul meg rendszeresen az *Országos Anyanyelvi Tanítási Verseny*, melyen az utóbbi években (2016-2018) a DRHE hallgatója nyerte az I. díjat. Az *Országos Egyetemi és Főiskolai Mesemondó Versenyen* az ELTE-n 2016-ban és 2018-ban hallgatónk különdíjat kapott.

Egyetemünk tanító szakos csapata az *Országos Szendrei János matematika feladatmegoldó versenyen* 2015-ben hatodik, 2017-ben 7. helyezést ért el. Az egyéni versenyen 3., 4., 5. és 9. helyezéseket szereztek hallgatóink.

2018-ban a Gál Ferenc Főiskola Pedagógiai Kar a „*Tanuld és tanítsd a jobbat!*” címmel hirdetett tanítási versenyt, melyen *környezetismeret és testnevelés* tárgyakból egyaránt két-két hallgató képviselhette egyetemünket az országos fordulóban 2018. március 22–23-án Szarvason. Környezetismeret tárgyból első és negyedik, testnevelés tárgyból első és harmadik helyezést értek el.

2015-ben Nagy Zoltán, a DRHE hallgatója kimagasló tanulmányi és sport eredményét ismerte el az Emberi Erőforrások Minisztériuma a „*Magyarország Jó tanulója Jó sportolója*” pályázat keretében, a VII. korcsoportban az egyetemisták főiskolások között.

Tehetségmérés:

A Pedagógia és Pszichológia Tanszék szakmai irányítása alatt a 2016/2017-es tanévtől kezdődően tanulmányaik kezdetén két mérést végeztünk el az I. évfolyamos hallgatók körében. Elsőként a Raven-teszttel szűrtük a kiemelkedően magas intelligenciával rendelkező hallgatókat, majd novemberben a Renzulli-Hartmann skála segítségével történt meg a tehetség-azonosítás. A legtehetségesebb hallgatókkal (2016: 6 fő, 2017: 8 fő) a TDT kezdeményezte a személyes kapcsolatfelvételt, és megkezdődött a tehetségprogramba való integrálásuk.

TDK-kurzusok:

2016-ban a tanítóképzési intézet összesen három oktatója hirdetett meg TDK konzultációs kurzust, a kurzusok keretében öt hallgató folytatott kutatói munkát. 2017-ben két oktatója hirdetett meg TDK konzultációs kurzust, melyen öt hallgató végzett kutatásokat. 2018-ban ugyancsak két oktató foglalkozott két hallgatóval a kurzusok keretében. A Teológiai Intézet oktatói közül további két tanító szakos hallgató témavezetését végzik.

TDK-eredmények:

A TDT 2016. tavaszán Tehetségnappal egybekötött intézményi TDK-konferenciát szervezett, melyen két tanító szakos hallgató indult versenyzőként. A szakmai zsűri mindkét hallgató továbbjutását javasolta a XXXIII. OTDK-ra. 2016. november 17-én tartottuk az intézményi TDK-konferenciát, melyen újabb esélyt kaptak hallgatóink az OTDK-ra. 2017 tavaszán zajlottak a XXXIII. OTDK országos szekcióinak versenyprogramjai, ahol egy hallgatónk a Tanulás- és Tanításmódszertani – Tudástechnológiai Szekciójában publikációs különdíjat nyert.

2018. április 24-én rendezte az évenként szokásos Tehetségnapját a TDK Tanács. A konferencián öt tanító szakos hallgató kapott bemutatkozási lehetőséget.

(Köszönet Dr. Németh Áronnak, a TDK-Bizottság elnökének az információszolgáltatásért.)

6. Záróvizsgák

A záróvizsgák elnökei tapasztalataikról rendszeresen egy kérdéssor szerint számolnak be: véleményezik a hallgatók felkészültségét, az elmélet-gyakorlat szinergiáját, a szakdolgozatokkal kapcsolatos benyomásaikat. Ezeknek köszönhetően változtattuk meg korábbi gyakorlatunkat, s emeltük a szakdolgozatvédelmet 2016-ban tanszéki körből újra vissza a záróvizsga-bizottság előtt teljesítendő feladattá.

A portfólió rendszerének kialakításával is próbálkozunk, évről évre csiszolgatva a gyakorlati megvalósítást, melynek alapját a TÁMOP-4.1.2.B.2-13/1-2013-0009 „Szakmai szolgáltató és kutatást támogató regionális hálózatok a pedagógusképzésért az Észak-alföldi régióban” (SZAKTÁRNET) című pályázatban kidolgozott modell adja.

A záróvizsgázó hallgatók tanulmányaik végén is lehetőséget kapnak az intézménnyel, a képzéssel kapcsolatos véleményük megfogalmazására.

Az *elméleti képzés* megítélése végzett hallgatóink szerint igen kedvező:

1. nagyon alacsony	0
2. alacsony	1
3. közepes	10
4. magas	24
5. nagyon magas	23

Közel hasonló a *gyakorlati képzéssel* kapcsolatos vélekedések aránya:

1. nagyon alacsony	0
2. alacsony	0
3. közepes	5
4. magas	24
5. nagyon magas	29

Az oktatók felkészültségével kapcsolatos elégedettség is megnyugtató:

1. nagyon alacsony	0
2. alacsony	0
3. közepes	10
4. magas	23
5. nagyon magas	25

Az összkép egyértelműen pozitív: a képzés gyakorlatban jól használható ismereteket, szakmai szemléletet és gondolkodásmódot ad, bár a szűken vett tananyagon túlmutató ismeretek köre meglehetősen szűk, s több szakmai gyakorlati lehetőséget várnak.

Mindezek tükrében feltűnő, hogy a *tantárgy-pedagógiai kurzusokkal* már kevésbé elégedettek a hallgatók, domináns azok közepes szintű megítélése:

1. nagyon alacsony	0
2. alacsony	1
3. közepes	23
4. magas	15
5. nagyon magas	16
0. nincs válasz	3

Hallgatóink pedagógusi munkakörben kívánnak elhelyezkedni, s ehhez az intézmény segítségét várják állásinterjúra való felkészítés, álláskeresést segítő kiadványok, állásközvetítés formájában.

7. Végzett hallgatók elégedettségi felmérése

A 2018-ban 1, 3, 5 éve végzett egykori tanító szakosok körében az ALUMNI Központ által végzett felmérés hasonló eredményekkel zárult:

A többségében állami (14 fő) és egyházi fenntartású (8 fő) iskolában dolgozó egykori hallgatóink megnyugtatóan vélekedtek az itt tanultak hasznosíthatóságáról:

többnyire hasznosítható	13
teljes mértékben	8

Az első három a hivatás gyakorlása során leginkább hasznosítható ismereteket nyújtó tantárgy:

1.	anyanyelvi tantárgypedagógia	11
2.	pszichológia	9
3.	tanítási gyakorlat	5
	matematika tantárgypedagógia	5

Minden további kérdés olyan válaszeloszlást produkált, mely alkalmatlan az elemzésre. (Forrás: <https://mail.drhe.hu/service/home/~/?auth=co&loc=hu&id=46392&part=6>)

8. A szak oktatóinak helyzetértékelése (C-SWOT-analízis)

Az oktatói kollektíva tanszéki megbeszéléseken és intézeti értekezleten foglalkozott a tanító szak legjellemzőbb sajátosságainak feltérképezésével.

A súlyozott értékelés eredményeként az *erősségek* között az első helyeken a jól strukturált gyakorlati képzés, a szakmailag felkészült oktatói kar, az intézmény által felkínált műveltségterületek széles választéka szerepel. S a szakmai fejlődés jelentős pillérét jelentik a tanulmányi és tanítási versenyek is. Említésre kerültek még az oktatók vonatkozásában a minősítettség és a kutatás támogatásának intézményi formái (a kutatói nap, a belső kutatástámogatási pályázat, a Mediárium folyóirat, az Erasmus-mobilitás), s hogy a hallgatói létszám csökkenése, majd stabilizálódása átláthatóvá és tervezhetővé tette a képzést.

Az oktatói megítélés szerint *gyengeségnek* tekinthetők a nagy létszámú szemináriumai csoportok, az egy oktatóra jutó magas hallgatói létszám. Ez már csak azért is aggályos, mert a hallgatók előzetes tudása, felkészültsége sok esetben igen gyenge. A zsúfolt órarend sem kedvez a feladatteljesítésnek. Az oktatás elmélet-orientáltságára utal az általános iskolai tapasztalatot nélkülöző oktatók hiányolása. S többek nehezményezték, hogy a többletmunka elismerése nincs megoldva.

Lehetőségként vetődött fel a vertikális és horizontális kapcsolatépítés - intézményen belül, továbbá a közoktatási és felsőoktatási intézményekkel – tapasztalatszerzés, közös hallgatói és oktatói kutatások, képzésszervezések terén.

A minőségromlással fenyegető *veszélyként* fogalmazódott meg a szak óraszámának csökkentése, illetve a hallgatói létszám fogyása, ami magában hordozza a tanítói pálya iránti érdeklődés csökkenésének lehetőségét is. Intézményi veszélyhordozóként került megemlítésre a tudományos követelmények mindenek fölé helyezése, valamint a digitális oktatás túlzott térnyerése. További veszélyforrások a belső jegyzetrendszer hiánya, a külső finanszírozási, pályázati források csökkenése, a túlbürokratizálódás, s az ezekkel együtt járó kutatási izoláció és szervezeti elszigetelődés.

C-SWOT analízis
TANÍTÓ szak 2018. május 24.

Belső tényezők		Külső tényezők	
Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
Erős gyakorlati képzés 36 Műveltségterületek széles választéka 34 Szakmailag felkészült oktatók 32 Tanulmányi, tanítási versenyek 26 Tehetséggondozás 14 Kutatói nap 14 Sok minősített oktató 10 Szerteágazó kutatási területek 10 Szakirányú továbbképzési lehetőségek 6 Átlátható és tervezhető hallgatói létszám: közvetlen kapcsolat, egyéni segítségnyújtás lehetősége 4 Belső támogatási rendszer 4 Mediárium folyóirat 4 Erasmus mobilitás 2	Nagy létszámú szemináriumi csoportok 40 Alacsony oktatói létszám 26 Kevésbé jellemző közös kutatások, kutatói műhelyek 26 Zsúfolt órarend 24 A hallgatók előzetes tudása sok esetben gyenge 24 Kevés az ált. iskolai tapasztalattal rendelkező oktató 22 Tanszéki szakkönyvtári ellátmány leépülése 22 Alacsony kutatási kedv 20 Többletmunka elismerésének hiánya 20 A szakmódszertan oktatása nem elég gyakorlatias 14 Egyes félévekben túl sok vizsga a hallgatók számára 12 Egyenetlen publikációs tevékenység 10 A felhasználható keretek kidolgozatlansága, az arról szóló tájékoztatás elmaradása 10 Magas fokú intézményi centralizáció 8 Kevés TDK-s hallgató 6 Intézményi ösztöndíj-rendszer hiánya 6 Irodaszerek elégtelensége 4 Demonstrátori rendszer hiánya 2 A kutatásra fordítható idő töredezettsége 2 Parkoló hiánya 2	Együttműködések, közös projektek intézményen belül és társintézményekkel 46 Szorosabb kapcsolat a közoktatással, a gyakorló iskolával 32 Közoktatási tapasztalatok szerzése 28 A TDK munka motiválása hallgatói és oktatói oldalról egyaránt. 22 A Debreceni Egyetem közelsége 20 Remek megközelíthetőség 18 Új költségterítéses szakok indítása 18 Tanszéki keretösszeg megállapítása 16 Fiatal ambiciózus tanárok beintegrálása 14 Hosszú távú megállapodás a kormányzat és a MRE között 12 Idegen nyelvű képzések 10 Mintatanterv felülvizsgálata 10 A hallgatók felzárkóztatása 10 Belső díjak, kitüntetések rendszerének kidolgozása 8 Alumni kapcsolati háló 8 Hallgatói demonstrátorok 4 Fenntartani a jelenlegi állapotot (állagmegóvás, elavuló technikai eszközök pótlása) 4 Ösztöndíj program kidolgozása 2 Oktatók IKT kompetenciájának fejlesztése belső képzésekkel 2	A szak óraszámának csökkenése 52 Hallgatói létszám csökkenése 48 Fogyóban az ált. iskolai tapasztalattal rendelkező oktatók száma 44 A tanítói pálya iránti érdeklődés csökkenése 24 A tudományos követelmények mindenképp fölé helyezése 16 A Net-generáció problémáinak begyűrűzése 14 A digitális oktatás túlzott térnyerése 14 Izolálódó kutatások 12 Belső jegyzetrendszer hiánya 12 Minőségromlás 10 Külső finanszírozási források csökkenése 10 Szervezeti elszigetelődés 10 Anyagi források csökkenése 8 Tülbürokratizálódás 8 Oktatók adminisztratív túlterhelése 6 Reáljövedelmek csökkenése 6 Horizontális kapcsolatok leépülése 4 Oktatásra és kultúrára fordítható kiadások csökkenése 2

9. Az intézményfejlesztési terv célkitűzéseinek teljesülése

Az intézményfejlesztési terv generalizált, egy-egy szakra adaptálható célkitűzéseket tartalmaz. A tanító szakra vonatkoztatva megtörtént a mintatanterv felülvizsgálata, általános elvárás a tantárgyleírások, tematikák, a kapcsolódó kötelező és ajánlott irodalmak korszerűsítése, s ilyennek gondoljuk az oktatási mobilitás fokozását, a TDK-aktivitás serkentését is.

Rendszeresen megtörténik az oktatók hallgatók általi minősítése. E félévben sor került a hallgatói munka értékelése kapcsán a kimagaslóan alacsony vagy kimagaslóan magas kurzusátlag-eredménnyel teljesített tárgyak azonosítására. A visszacsatolásnak viszont nincs kidolgozott metodikája, ez még előttünk álló feladat.

Az elmúlt években távozott néhány oktató – nyugdíjba vonulás, illetve a munkaszerződésben foglaltak nem teljesítése miatt. Ez tetézve a 60 év feletti korosztály 2-3 éven belüli kiválásával nehéz helyzetbe hozhatja képzésünket. Önmagában a minősítettség nem tudja kompenzálni a speciális szakmai tapasztalatok hiányát.

2018. június 12.

Pinczésné dr. Palásthy Ildikó PhD
tanszékvezető főiskolai tanár
szakfelelős

Záradék:

A tanító szak képzési és kimeneti követelményei 2016-ban megváltoztak (18/2016. (VIII. 5.) EMMI rendelet). Ennek értelmében a 2016/17. tanévben sor került mintatanterv-módosításra, melyben eleget tettünk a kormányzati előírások szerinti óraszám-csökkentési igénynek is. Mindenképpen szükségesnek tűnik a továbbiakban is a mintatanterv felülvizsgálata – megelőzendő az esetleges minőségromlást.

A színvonalemelés aspektusából érdemes fontolóra venni a csoportlétszám csökkentését, a kurzusszám emelését, illetve a gyakorlatorientáció fokozását.

A szak érdekeit védő lépésekre van szükség a megüresedő (pl. nyugdíjba vonulás miatt) oktatói státuszok betöltésekor.

A szak vonzóvá tétele szempontjából reményre adhat okot a hittanár-nevelő – angol szak tervezett akkreditálása, mely lehetővé teszi a tanító szakon végzők számára is intézményünkön belül a tanulmányok mesterfokozaton történő folytatását.

2018. június 12.

Pinczésné dr. Palásthy Ildikó PhD
tanszékvezető főiskolai tanár
szakfelelős